

מפגש תרבויות בחדר הגישור

**מיומנויות יסוד בגישור ויישוב סכסוכים רגיש וכשיר תרבותית בקרב מיעוטים
אתניים, דתיים וסוציו-פוליטיים בישראל**

הקורס יסקור תיאוריות ומודלים נבחרים בגישור רגיש תרבותית. כמו כן, הקורס יתמקד בהקניית מיומנויות וכלים פרקטיים בגישור ויישוב סכסוכים רגיש וכשיר תרבותית בקרב הפונים להליך גישור במגוון אוכלוסיות ומיעוטים שונים בישראל.

היקף הקורס

40 שעות אקדמיות
עשרה מפגשים בני 4 שעות אקדמיות

מתכונת הקורס

7 מפגשים פרונטליים ו- 3 מפגשים מקוונים בזום

מרצים ומנהלי ההשתלמות

ד"ר אגבארייה מוחמד (סעאדה) – מגשר ומרצה בתוכנית לניהול ויישוב סכסוכים ומו"מ
ד"ר דיויד שמעוני - מגשר ומרצה בתוכנית לניהול ויישוב סכסוכים ומו"מ

אודות מרצי הקורס

ד"ר דיויד שמעוני, מגשר משנת 2001, מאושר ברשימת מגשרי בית משפט השלום (מהו"ת), מוסמך ע"י הנהלת בתי המשפט כמדריך פרקטיקום, משמש מנהל אקדמי של קבוצת גושרים, שימש כיו"ר ארגון המגשרים בישראל בשנים 2016-2020. בעל ניסיון רב בגישור במגוון תחומים. בעבר בכיר בשרות הממשלתי ומנהל בי"ס. חוקר מנגנוני ישוב סכסוכים מסורתיים.

ד"ר אגבארייה מוחמד (סעאדה), מגשר, בורר, ומומחה באימון Coaching – מרצה בתוכנית לניהול ויישוב סכסוכים ומו"מ – אוני' בר – אילן. עובד בשירות הציבורי כמפקח מחוז ת"א והמרכז במשרד הרווחה והביטחון החברתי. מתמחה בתחומי הבנת ויישום רגישות וכשירות תרבותית במגע בין מיעוטים אתניים בכלל, ובמגע בין המיעוט הערבי לרוב היהודי בישראל בפרט. מרצה בתחומי גישור, בוררות וניהול משא ומתן קונפליקטואלי ומתוח בין יהודים לערבים, במציאות ובמצבים של מלחמה, עוינות, העדר אימון, ביטול ופסילה הדדית.

אודות הקורס

הקורס יחשוף את המשתתפים לאתגרים העומדים בפני מיישבי סכסוכים בכלל ומגשרים בפרט, כאשר הם נתקלים בצדדים בעלי רקע תרבותי ייחודי ושונה מהתרבות הישראלית המודרנית. במדינת ישראל קיים מגוון של תרבויות ומגזרים הנעים בין הצורך לחיות במדינה דמוקרטית ופלורליסטית, לבין הרצון לשמר מסורות ומנהגים עדתיים, דתיים ואתניים. מגשרים בארץ רוכשים בהכשרתם המקצועית מודלים לגישור שפותחו בארה"ב, חלקם בעלי אוריינטציה משפטית, השואפים לערכים של דמוקרטיה, שוויון, אינדיבידואליזם ואוטונומיה של הפרט. אולם לעיתים קרובות המגשרים נתקלים בצדדים מחברות מסורתיות שערכים מודרניים אלו חדשים, או זרים להם.

הקורס יעניק ידע, מודלים ותיאוריות, ברגישות וכשירות תרבותית בגישור בקרב פונים ממגוון אוכלוסיות מיעוט: ערבים/אתיופים/עולים/דרוזים ואוכלוסיות נוספות. במהלך ההשתלמות נעסוק בשאלות: מהו גישור רגיש וכשיר תרבותית?, מיהו מגשר רגיש תרבות?, מהו הצורך בגישור רגיש תרבות?, מהי החשיבות של גישור רגיש תרבות?.

במהלך ההכשרה נציג יישום פרקטי למושגי יסוד ברגישות תרבותית בגישור: פטריארכליות, קולקטיביזם, אינדיבידואליזם, קונפורמיות, היררכיה וכוח. ננסה לבחון מה מחולל סכסוך ואיך ניתן להגיב ולהתמודד עם מצבי קונפליקט בקרב תרבויות ומיעוטים שונים. בהמשך נכיר מנגנוני ישוב סכסוכים הננקטים בחברות שונות, נאתר את המשותף והמפריד ביניהם ונבין את ההלימה הנדרשת בין מנגנון ישוב הסכסוכים לבין ערכי הליבה של כל חברה.

משתתפי ההשתלמות יחשפו למחקרים המגדירים ממדי תרבות שונים והתנהלות במצבי קונפליקט, כמו גם מחקרים העשויים להוביל להתאמת הגישור לחברות מגוונות. בין היתר נתבונן בתרבות המערבית המודרנית, בתרבות בתי המשפט, בתרבויות המזרח התיכון, אסיה ואפריקה. נתמודד בסוגיות הסבוכות של ניטרליות המגשר אל מול נורמות תרבותיות של הצדדים המעורבים בגישור, ואל מול שוני ומתח ערכי בין המגשר לצדדים. בנוסף, נכיר גישות שונות להטמעת הגישור בחברות שונות ומודלים אפשריים בגישור בחברות ותרבויות מגוונות.

הלמידה הינה התנסותית וחוויתית ותשלב ניתוח מקרים, תרגילים, סימולציות וצפיה בסרטים לצד הלמידה התיאורטית.

קהל היעד

הקורס מיועד למגשרים בוגרי קורס גישור בסיס, למגשרים בקהילה, לעורכי דין, לבוגרי לימודים אקדמיים בישוב סכסוכים.

תנאי הקבלה

ידע בסיסי בגישור ויישוב סכסוכים. יתרון לעוסקות ולעוסקים באופן פרקטי בגישור, או בוררות.

תעודה

תעודה מטעם התוכנית לניהול ויישוב סכסוכים ומשא ומתן, בר-אילן, בשיתוף ארגון המגשרים בישראל, תינתן לעומדים בדרישות הקורס.

דרישות הקורס

נוכחות חובה ב 80% מהמפגשים, הגשת עבודה רפלקטיבית קצרה.

מועדי המפגשים

ימי ראשון בין השעות 16:30 - 20:30

מספר	מרצה	מדיה	נושאים	מתודולוגיה
1	ד"ר דיויד שמעוני ד"ר אגבארייה מוחמד	פרונטלי	פתיחה והכרות מבוא	התנסות חווייתית וניתוח מקרים
2	ד"ר אגבארייה מוחמד	זום	ארבע תיאוריות יסוד בגישור ויישוב סכסוכים רגיש תרבות יישום מושגי יסוד ברגישות וכשירות תרבותית בגישור: פטריארכליות, קולקטיביזם, אינדיבידואליזם, קונפורמיות, מגדר, גיל, דת, סודיות, קבלת עזרה: שירותים פורמאליים ובלתי פורמאליים (Lee, 2015)	הרצאה, צפייה בסרטון המחשה קצר. הדגמה וניתוח מקרה
3	ד"ר דיויד שמעוני	פרונטלי	מעבר מחברה מסורתית למודרנית ולפוסט מודרנית מנגנוני פיקוח חברתי ממדי תרבות על פי Hofstede, 1991	הרצאה, ניתוח מקרה, התנסות בשאלון של Hofstede, 1991
4	ד"ר אגבארייה מוחמד	זום	מודלים פרקטיים בגישור רגיש תרבות: - מודל ארבעת אופני התירבות שעוברת קבוצת מיעוט (Berry, 2003) - מודל רגישות תרבותית Culturally Sensitive (Berry, 2003) שריעה, ומוטיבים תרבותיים, ערכיים ודתיים בהליכי ה - 'סולחה' בחברה הערבית המסורתית אשליות והטיות חשיבה תרבותיות בחדר הגישור בחלק השני: מרצה אורח: מר מוחמד האדייה – מנהל מרכז גישור מזרח ירושלים	הרצאה, צפייה בסרט הליך סולחה, וניתוח אסטרטגיות תרבותיות בסולחה

<p>הרצאה, תצפית מודרכת בסרטים המציגים הליך יישוב סכסוך מסורתי וניתוחם</p>	<p>מחקרים על מנגנוני ישוב סכסוכים בתרבויות שונות</p>	<p>פרונטלי</p>	<p>ד"ר דיויד שמעוני</p>	<p>5</p>
<p>הרצאה וניתוח מקרה באמצעות סימולציה</p>	<p>הגישה הטרנספורמטיבית והגישה הנרטיבית כשתי אסכולות גישור רגישות תרבותית</p> <p>שמגלנה' - בקהילה האתיופית בישראל (בברובסקי ואח', 2017)</p> <p>בחלק השני: מרצה אורחת: גב' נוגה חנניה – מגשרת אוכלוסייה אתיופית</p>	<p>זום</p>	<p>ד"ר אגבארייה מוחמד</p>	<p>6</p>
<p>הרצאה, סרטונים ותרגול בקבוצות</p>	<p>מנגנוני ישוב סכסוכים מסורתיים בכרתים, רומניה, אפריקה, המזרח הרחוק וישראל</p>	<p>פרונטלי</p>	<p>ד"ר דיויד שמעוני</p>	<p>7</p>
<p>הרצאה, צפייה בסרטון קצר וניתוח מושגים באמצעות סימולציה.</p>	<p>מודל כשירות תרבותית – Cultural Competence (Fisher et al., 1991) המודל המסביר להעמקת הדיאלוג – Explanatory Model (Kleinman, 1978)</p> <p>ניהול הרגש כמיומנות יסוד בגישור רגיש תרבות (Hofstede, 2001)</p> <p>זמן, שפה, מגדר והבדלים ערכים בחדר הגישור</p>	<p>פרונטלי</p>	<p>ד"ר אגבארייה מוחמד</p>	<p>8</p>
<p>הרצאה, ניתוח מקרים, סימולציה</p>	<p>מודל שלוש תרבויות במו"מ וישוב סכסוכים</p> <p>המודל ההיברידי</p>	<p>פרונטלי</p>	<p>ד"ר דיויד שמעוני</p>	<p>9</p>
<p>הרצאה, צפייה בסרטון קצר, דיון והצגת ארבעה סכסוכים ממרחבים דתיים ותרבותיים שונים:</p> <p>1. סכסוך במגרשי כדור רגל 2. סכסוך חפירות ארכאולוגיות</p>	<p>יישום גישת האינטראקציה הסימבולית התרבותית בחדר הגישור (Denzin, 2008)</p> <p>סכסוכים דתיים ממרחבים ואתניים בישראל: כדוגמת דת וחפירות</p>	<p>פרונטלי</p>	<p>ד"ר אגבארייה מוחמד (סעאדה) ד"ר דיויד</p>	<p>10</p>

<p>3. סכסוך דרוזים קרקעות/ טורבינות. 4. סכסוך הרמקולים וקולות המואז'ין בערים מעורבות</p>	<p>ארכאולוגיות/ עוינות וגזענות במגרשי כדור רגל/ סכסוך הרמקולים וקולות המואז'ין ענוה תרבותית – Cultural Humility, ואמפתיה תרבותית בחדר הגישור (Tervalon & Murray-Garcia, 1998)</p>		שמעוני	
--	---	--	--------	--

מקורות ביבליוגרפיים

בברובסקי, נ., רונאל, נ., ותימור, א. (2017). הליך השמגלנה: יישוב סכסוכים והשכנת שלום בקהילת יוצאי אתיופיה בארץ. עבריינות ועונשים בישראל, תיאוריה ויישום, צוהר לבית הסוהר, גליון 18, 166-182.

Berry, J. W. (2003). Conceptual approaches to acculturation. In K. M. Chun, P. Balls Organista, & G. Marín (Eds.), *Acculturation: Advances in theory, measurement, and applied research* (pp. 17–37). American Psychological Association.

Denzin, N. K. (2008). *Symbolic interactionism and cultural studies: The politics of interpretation*. John Wiley & Sons.

Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE

Fisher, R., W. Ury, & B. Patton. (1991). *Getting to yes: Negotiating agreement without giving in*. New York: Penguin.

Kleinman, Arthur. (1987). Concepts and a model for the comparison of medical systems as cultural systems. *social science & medicine. Part B, Medical anthropology*, Vol.12 (C), p.85-93

Lee, J. (2015). Culture and its importance in mediation. In *Mediation in Singapore: A practical guide*, edited by D. McFadden and G. Lim, 1-25. Singapore: Thomson Reuters Corporation.

Pely, D., Shimoni, D. (2019) The Culture of Interest: A proposed addition and revision of the Three Culture model. *Negotiation Journal*, April 2019.

Papadopoulos I, Lees S. Developing culturally competent researchers. *Journal of Advanced Nursing*. 2002;37(3):258–264.

Shimoni, D. (2014). Culture-Sensitive Mediation: A Hybrid Model for the Israeli Bukharian Community. *The International Journal of Conflict Engagement and Resolution* 2014 (2) 2.

Tervalon M, Murray-Garcia J. (1998). Cultural humility versus cultural competence: A critical distinction in defining physician training outcomes in multicultural education. *Journal of Health Care for the Poor and Underserved*;9(2):117–125